

ความรู้ทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม
ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จ.กาญจนบุรี

นายสยามรัฐ เรืองนาม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-053-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

POLITICAL KNOWLEDGE, POLITICAL INFORMATION AND CIVIC CONSCIOUSNESS IN
TAMBON ADMINISTRATION ORGANIZATION : A CASE OF KANCHANABURI PROVINCE

Mr. Sayamrut Ruengnam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government
Department of Government
Graduate School
Chulalongkom University
Academic Year 1999
ISBN 974-333-053-4

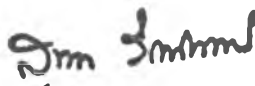
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความรู้ทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม
ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จ.กาญจนบุรี

โดย นายสยามรัฐ เรืองนาม

ภาควิชา การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กิระนันท์)

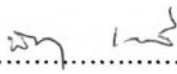
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สยามรัฐ เรื่องนาม : ความรู้ทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ๑.กาญจนบุรี (Political Knowledge , Political Information and Civic Consciouness in Tambon Administration Organization : A Case of Kanchanaburi Province) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว , 120 หน้า. ISBN 974-333-053-4

การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ๑.กาญจนบุรีนี้ มีประเด็นศึกษาที่สำคัญ 4 ประเด็น คือ 1. ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง, ความสนใจข่าวสารทางการเมือง, ความรู้ทางการเมืองระหว่างกลุ่มของผู้นำชุมชนและกลุ่มของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 2. ศึกษาการกระจายตัวของข่าวสารทางการเมืองจากผู้นำชุมชนไปสู่ประชาชนใน อบต. 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง 4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม วิธีการศึกษาใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 237 ตัวอย่าง จากกลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มประชาชน ที่อาศัยอยู่ใน อบต.ท่ามะขาม อบต.วังขนาย และ อบต.ท่าไม้ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ 1,2 ใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าร้อยละและทดสอบค่าที่ ส่วนประเด็นที่ 3,4 ใช้วิธีทดสอบไค-สแควร์, the scatter plot และหาค่าความสัมพันธ์โดยวิธีของ Pearson's Product Moment Correlation

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มของผู้นำชุมชน เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง, มีความสนใจข่าวสารทางการเมืองและมีความรู้ทางการเมือง มากกว่ากลุ่มของประชาชนใน อบต. ประกอบกับกลุ่มของผู้นำชุมชนยังไม่ได้ทำหน้าที่ในการกระจายข่าวสารทางการเมืองไปสู่กลุ่มของประชาชนมากนัก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีความแตกต่างของความรู้ทางการเมืองระหว่างคนทั้งสองกลุ่ม นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังพบอีกว่าความรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์ด้านบวก กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมืองและความสำนึกเชิงสังคม ดังนั้นตัวแปรหลักเหล่านี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ส่วนกลางจะต้องส่งเสริมให้ความรู้ทางการเมือง รวมทั้งการกระจายข่าวสารทางการเมืองสู่ประชาชนใน อบต. อย่างทั่วถึง โดยการกำหนดเป็นแผนงานและวิธีการที่เป็นรูปธรรมที่สุดควบคู่ไปกับการกระจายอำนาจ เพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้มีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มการเข้าถึงประโยชน์สาธารณะได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งผลพลอยได้ในเรื่องของความสำนึกเชิงสังคมของคนใน อบต. ที่จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะ ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นของไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาควิชา ..การปกครอง.....
สาขาวิชา ..การปกครอง.....
ปีการศึกษา ..2542.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

#408116472 MAJOR GOVERNMENT

KEYWORD: Political Knowledge / Political Information / Civic Consciousness

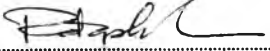
SAYAMRUT RUENGNAM : POLITICAL KNOWLEDGE, POLITICAL INFORMATION AND CIVIC CONSCIOUSNESS IN TAMBON ADMINISTRATION ORGANIZATION : A CASE OF KANCHANABURI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PORNSAK PHONGPHAEW, 120 pp. ISBN 974-333-053-4

The objectives of this survey research are: 1) to compare political information, political interest, and political knowledge between elite and common citizen at Tambon Administration Organization (TAO), 2) to study the distribution of political information, 3) to study the relation between political knowledge and accessibility of political power 4) to study relation between political knowledge and civic consciousness.

Data collection was done during 1-24 June, 1999. The questionnaire was used to collect data of 237 samples from 3 TAO of Thamai, Wangkanai and Thamakam In Kanchanaburi Province. Descriptive statistics are used for general data analysis. Chi-square, Scatter plot, Pearson's Product Moment Correlation are used to determine relationship between variables.

Results of the study showed that elite group was more received political information and more interested in politics than citizen group. The elite group did not function as political information distributor for citizens in TAO. This event resulted in lower level of political knowledge of citizen group. It was also found that political knowledge had a relation with political accessibility and with civic consciousness. Therefore, these variables are important factors for locals development. The central government should encourage political information distribution for citizen group in TAO. and set the operation of tangible plan in TAO. Decentralization should be promoted to increase for the most citizen's understanding in democratic system, accessibility of public interest and civic consciousness for more efficient local development.

ภาควิชา.....การปกครอง

ลายมือชื่อนิติศ.....

สาขาวิชา.....การปกครอง

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2542

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ประธานกรรมการสอบ อ.ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์ กรรมการสอบ ซึ่งท่านทั้งสามได้ให้คำแนะนำและข้อคิดต่างๆในการวิจัยแก่ผู้วิจัย ด้วยดีตลอดมา พี่ๆ และเพื่อนๆ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

ทำยนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา คุณพ่อศุภชัย และ คุณแม่อรดี เรื่องนาม คุณพ่อสามารถและคุณแม่สายพิน บุรณธีระกิจ คุณสิริพร เรื่องนาม ตลอดจนครอบครัวที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 นิยามตัวแปร.....	5
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	7
1.7 ลำดับการเสนอเรื่อง.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง.....	8
2.2 ความรู้ทางการเมือง.....	14
2.3 การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง.....	17
2.4 ความสำนึกเชิงสังคม.....	20
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
3 กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี	28
3.1 สภาพทั่วไปของจังหวัด.....	28
3.2 ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล.....	33
3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลวังขนาย.....	34
3.4 องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะขาม.....	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		
	3.5 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้.....	50
4	ระเบียบวิธีวิจัย.....	54
	4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
	4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
	4.3 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม.....	58
	4.4 การส่งแบบสอบถาม.....	58
	4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
	5.1 ข้อมูลพื้นฐานของ อบต.ที่ทำการศึกษ.....	63
	5.2 เปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง.....	66
	5.3 เปรียบเทียบความสนใจข่าวสารทางการเมือง.....	72
	5.4 เปรียบเทียบความรู้ทางการเมือง.....	75
	5.5 การกระจายตัวของข่าวสารทางการเมือง.....	83
	5.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง..	88
	5.7 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม.....	92
6	สรุปและข้อเสนอแนะ.....	97
	6.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
	6.2 ข้อเสนอแนะ.....	104
	รายการอ้างอิง.....	116
	ภาคผนวก.....	111
	ประวัติผู้วิจัย.....	120

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 รายได้เฉลี่ยของ อบต. ใน จ.กาญจนบุรี.....	54
ตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่าง แยกตามองค์การบริหารส่วนตำบล.....	56
ตารางที่ 4.3 เกณฑ์การให้คะแนนความสนใจข่าวสารทางการเมือง.....	59
ตารางที่ 4.4 เกณฑ์การให้คะแนนการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองกรณีเป็นคำถามเชิงบวก	60
ตารางที่ 4.5 เกณฑ์การให้คะแนนการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองกรณีเป็นคำถามเชิงลบ..	60
ตารางที่ 4.6 เกณฑ์การให้คะแนนความสำนึกเชิงสังคมกรณีที่เป็นคำถามเชิงบวก.....	61
ตารางที่ 4.7 เกณฑ์การให้คะแนนความสำนึกเชิงสังคมกรณีที่เป็นคำถามเชิงลบ.....	62
ตารางที่ 5.1 ข้อมูลพื้นฐานของ อบต. ที่ทำการศึกษา.....	64
ตารางที่ 5.2 การติดตามข่าวสารทางการเมืองจำแนกตามกลุ่ม.....	60
ตารางที่ 5.3 ความถี่ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจำแนกตามกลุ่ม.....	61
ตารางที่ 5.4 สื่อที่ใช้ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจำแนกตามกลุ่ม.....	62
ตารางที่ 5.5 สภาพการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐ (งบมียาวา)..	70
ตารางที่ 5.6 สภาพการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการออกโฉนดที่ดินแยกตามกลุ่มที่สังกัด	70
ตารางที่ 5.7 เปรียบเทียบความสนใจข่าวสารทางการเมือง.....	72
ตารางที่ 5.8 ความสนใจข่าวสารทางการเมืองจำแนกตามกลุ่ม.....	73
ตารางที่ 5.9 ความรู้ทางการเมืองแยกตามกลุ่ม.....	76
ตารางที่ 5.10 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยผลผลิตของระบบการเมือง.....	78
ตารางที่ 5.11 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสาระแห่งการเมือง	79
ตารางที่ 5.12 เปรียบเทียบความรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับสถาบันหรือองค์กรของรัฐฯ	80
ตารางที่ 5.13 ระดับความรู้ทางการเมืองแยกตามกลุ่ม.....	81
ตารางที่ 5.14 สื่อที่ประชาชนใช้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ.....	86
ตารางที่ 5.15 สื่อที่ประชาชนใช้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเสียภาษีบำรุงท้องที่และภาษีป้าย	86
ตารางที่ 5.16 สื่อที่ประชาชนใช้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการออกโฉนดที่ดิน.....	87
ตารางที่ 5.17 การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง.....	89
ตารางที่ 5.18 ตารางไขว้ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง	90
ตารางที่ 5.19 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 5.20 ความสำนึกเชิงสังคม.....	94
ตารางที่ 5.21 ตารางไขว้ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม.	95
ตารางที่ 5.22 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม	96

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 2-1 กระบวนการสื่อสารตามทฤษฎี Cybernetics.....	10
รูปที่ 5-1 ความสนใจข่าวสารทางการเมืองของผู้นำชุมชนและประชาชนใน อบต.....	73
รูปที่ 5-2 เปรียบเทียบระดับความรู้ทางการเมืองของผู้นำชุมชนและประชาชนใน อบต...	81
รูปที่ 5-3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง โดยวิธีเขียน Scatter plot.....	90
รูปที่ 5-4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง	91
รูปที่ 5-5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม โดยวิธีเขียน Scatter plot.....	95
รูปที่ 5-6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเมือง กับ ความสำนึกเชิงสังคม.....	96